

Inspiratieblad: Japan

Beste cursist,

Je ontvangt deze brief omdat je vanaf het nieuwe cursusjaar in september geïnspireerd kunt raken door bijzondere thema's voor de expositie binnen Toonbeeld.

Het eerste thema dat we aan jullie presenteren is: Japan als inspiratiebron. Tijdens de open dag op 5 september zullen verschillende miniworkshops rondom dit thema te beleven zijn. Een mooie gelegenheid om inspiratie op te doen, nieuwe technieken te ontdekken en meer te leren over de invloed van Japan op kunst en beeldtaal.

Misschien zie je meteen een Japanse vrouw in kimono voor je, de berg Fuji, manga of een ander iconisch beeld uit Japan. Maar met dit verhaal wil ik je uitnodigen om verder te kijken dan deze bekende symbolen.

We gaan in dit document kijken hoe verschillende culturen elkaar kunnen beïnvloeden.

Katsushika Hokusai, De grote golf (1830-31)

De golf die de kunst voorgoed veranderde

In 1854 opende Japan, na meer dan tweehonderd jaar isolement, zijn havens voor de wereld. Schepen brachten kleurrijke houtsneden naar Europa: de beroemde ukiyo-e — “beelden van de vergankelijke wereld”.

De Europese kunst draaide toen vooral om regels: perfect perspectief, dieptewerking en verfijnde penseelstreken. De Japanse prenten braken radicaal met die regels. En juist dát hadden veel Europese kunstenaars nodig.

Utagawa Hiroshige, Pruimenbomen in Kameido (1857)

Drie lessen uit Japan

1. De kunst van het weglaten

In de Europese traditie werd een schilderij vaak opgebouwd als een toneelstuk: een duidelijke voorgrond, middengrond en achtergrond. Japanse kunstenaars zoals Hokusai en Hiroshige deden dat heel anders. Ze sneden objecten af aan de rand van het beeld, gebruikten sterke diagonalen en lieten soms zelfs de horizon weg.

Denk aan de enorme golf van Hokusai. De bootjes lijken bijna opgeslokt te worden, terwijl de berg Fuji klein op de achtergrond verschijnt. Het perspectief voelt onverwacht en dynamisch. Je oog moet actief door het beeld bewegen.

Probeer het zelf:

Snijd je onderwerp bewust af. Werk met diagonalen. Laat de horizon eens verdwijnen.

Katsushika Hokusai, uit serie: Zesendertig uitzichten op Mount Fuji (1827)

2. Leegte is kracht

In Japan bestaat het begrip Ma (間): de betekenisvolle leegte of pauze.

Waar in de Europese kunst lege ruimtes vaak werden opgevuld, krijgt leegte in de Japanse esthetiek juist een belangrijke rol. De stilte rondom een vorm laat het beeld ademen en versterkt wat er wél aanwezig is.

Probeer het zelf:

Durf ruimte open te laten. Laat stilte onderdeel worden van je werk.

Inspiratie: Seascapes, Hiroshi Sugimoto

Bay of Sagami, Enoura (2022)

Bay of Sagami, Atami (1997)

Inspiratie: Pierre Alechinsky

3. Laat je handschrift zichtbaar zijn

Kunstenaar Pierre Alechinsky reisde in 1955 naar Japan en raakte die onder de indruk van de vloeiende penseelstreken van de kalligrafie. De lijn werd niet alleen een vorm, maar een zichtbaar spoor van beweging en energie.

Probeer het zelf:

Laat jouw gebaar zichtbaar zijn. Laat zien dat het door jouw hand gemaakt is.

Japanse Calligrafie

Tuinen van Claude Monet

De meesters die je voorgingen

Claude Monet ontwierp zijn tuin in Giverny als een levende Japanse prent: asymmetrisch, met zorgvuldig geplaatste lege ruimtes. Zijn waterlelies zijn meer dan bloemen — het zijn Japanse composities.

Claude Monet, Waterlilies (1916-19)

Perenboompje in bloei (1888)

Vincent van Gogh kopieerde Japanse prenten niet letterlijk; hij maakte de manier van kijken eigen. Hij schreef aan zijn broer Theo:

"Mijn hele werk berust een beetje op Japanse dingen."

Hij verhuisde naar Zuid-Frankrijk op zoek naar een "Japans licht". In zijn schilderij De zaaier bij zonsondergang snijdt een enorme boom het beeld diagonaal doormidden — precies zoals Hiroshige dat deed.

Het ging van Gogh niet om het toevoegen van een Kimono of een samoeraizwaard. Het ging om een andere manier van kijken.

Vincent van Gogh, De Zaaier (1888)

Uitwisseling

Eileen Gray, een pionier van het modernisme, werd sterk beïnvloed door Japan via haar samenwerking met kunstenaar **Seizo Sugawara**. Zijn lakkunst (Japanse techniek) en ruimtelijke ideeën inspireerden haar gebruik van asymmetrie, leegte en vloeiende overgangen. In haar architectuur en meubels vertaalde ze deze principes naar flexibele, met licht en natuur verweven ruimtes.

Eileen Gray, E1027 (1926-29))

Eileen Gray, Brick Screen

Eileen Gray, Non Conformist

En nu is het aan jullie.

Misschien inspireert Japan je via compositie, leegte, ritme, materiaal, beweging, kleur, natuur, kalligrafie, manga, architectuur of juist via iets heel persoonlijks. Er is geen goed of fout uitgangspunt.

Laat je verrassen door een andere manier van kijken.

Wij hopen dat dit thema jullie inspireert om te experimenteren, nieuwe beelden te ontdekken en werk te maken dat niet alleen over Japan gaat, maar vooral laat zien hoe jij kijkt naar de wereld.

We kijken uit naar jullie ideeën, schetsen en kunstwerken.

Met vriendelijke groet,

Kianoosh Gerami

Voorzitter expositie werkgroep

en

Lucie de Groen

Docent Beeldend

↓ ↓ ↓ **Scroll voor meer inspiratie naar onder!!!** ↓ ↓ ↓

Yayoi Kusama, Narcissus Garden (1966)

Stedelijk Museum - Amsterdam
11 september - 17 januari

YAYOI KUSAMA

Het Vincent van Goghhuis - Zundert
6 juni - 4 oktober

DUET – NEDERLAND + JAPAN

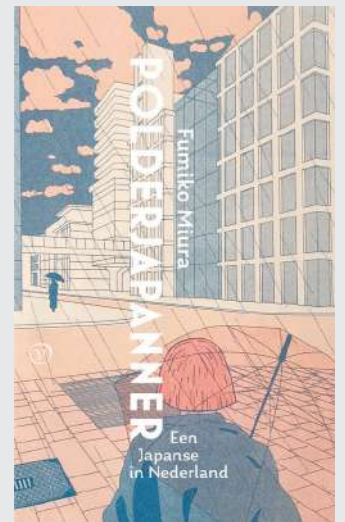
← TENTOONSTELLINGEN

het scheepvaart museum - Amsterdam
5 maart - 30 augustus

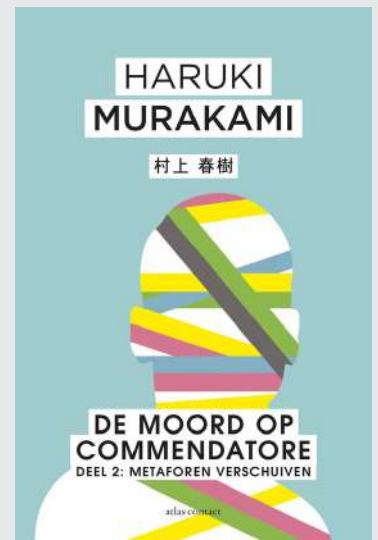
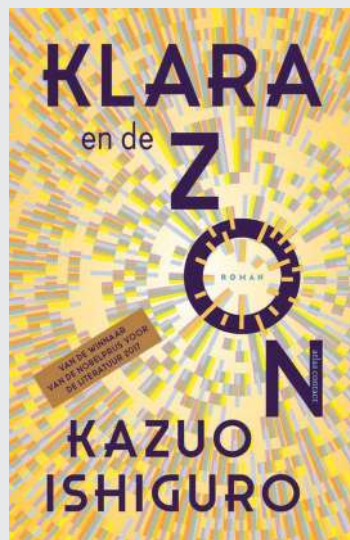

BOEKENTIPS ↓

Japan en Nederland

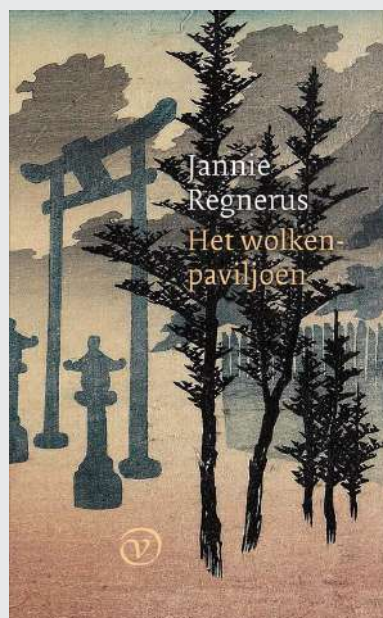
Japanse Schrijvers:

Japan en Katten

Cultuur/Architectuur

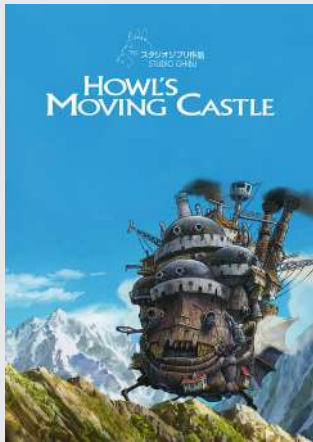

Schoonheidsbeleving

FILM EN SERIE AANRADERS ↓

Films van Studio Ghibli - Anime

Hedendaagse series en films over Japanse cultuur

Stop Motion film - Isle of Dogs

Japanse Geschiedenis

Documentaire

Websites:

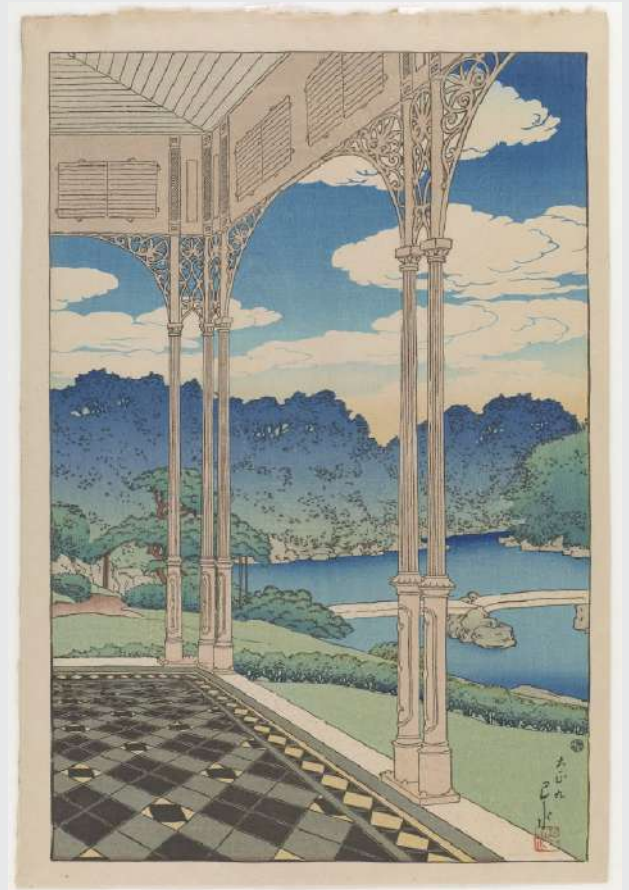
- Japan House London
- Online archief Sieboldhuis

BEELDENDE KUNST 2D ↓

Hasui Kawase, Kujukushima island (1922)

↑ Shin Hanga - prentkunst
(geïnspireerd door het
Impressionisme) →

Hasui Kawase, Garden view from a
Western-styled building

Nihonga - Traditionele manier
van schilderen op Japans papier
met pigmenten op waterbasis ↓

Fuyuko Matsui, Keeping up the Purenness (2004)

Shinkichi Tajiri, Ronins

Sōri Yanagi, Butterfly stool

Jomon aardewerk

Isamu Noguchi, Akari lamps

BEELDENE KUNST 3D ↑

David Bowie in een ontwerp van
Kansai Yamamoto

Herfst/Winter collectie
Kansaiman

Traditionele Tabi sokken en Geta schoenen

← Collectie Rei Kawakubo
(oprichter van Comme des Garçons)

Tabi schoenen, Maison Margiela

